

OCHRONA OZNACZEŃ GEOGRAFICZNYCH na produkty przemysłowe i rzemieślnicze

URZĄD PATENTOWY
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WSTĘP

Współczesny rynek coraz częściej docenia znaczenie tradycji, lokalności i unikalnych cech produktów wynikających z ich pochodzenia geograficznego. W odpowiedzi na te potrzeby Unia Europejska oraz państwa członkowskie wprowadziły system ochrony oznaczeń geograficznych, który ma na celu wspieranie producentów, promowanie dziedzictwa kulturowego oraz zapewnienie konsumentom informacji o jakości i pochodzeniu towarów.

Oznaczenie geograficzne stanowi ważne narzędzie marketingowe i prawne – pozwala chronić renomę lokalnych wyrobów, zapobiegać ich nieuprawnionemu użyciu oraz wspierać rozwój obszarów wiejskich i regionów o silnej tożsamości kulturowej. Oznaczenia geograficzne to forma ochrony nazw produktów pochodzących z określonych miejsc, których jakość, reputacja lub inne cechy wynikają z ich geograficznego pochodzenia. Nowy system w UE, ustanowiony rozporządzeniem (UE) 2023/2411, umożliwia rejestrację oznaczeń geograficznych nie tylko dla produktów rolnych i spożywczych, ale również dla wyrobów rzemieślniczych i przemysłowych.

Celem niniejszej broszury jest przybliżenie podstawowych zasad ochrony oznaczeń geograficznych, w szczególności w odniesieniu do wyrobów rzemieślniczych i przemysłowych. Przedstawimy definicję oznaczenia geograficznego, kryteria kwalifikowalności, przykłady produktów, a także informacje o procedurze rejestracyjnej i korzyściach płynących z uzyskania ochrony.

DEFINICJA

Oznaczenie geograficzne (OG) to oznaczenie słowne wskazujące, że dany produkt pochodzi z określonego terytorium – miejscowości, regionu lub kraju – i zawdzięcza swoją jakość, reputację lub inne istotne cechy właśnie temu pochodzeniu.

Innymi słowy, oznaczenie geograficzne łączy produkt z jego miejscem wytwarzania – nie tylko fizycznie, ale także kulturowo i historycznie. Może być świadectwem lokalnej tradycji rzemieślniczej, specyfiki surowców, unikalnej technologii produkcji albo renomy budowanej przez pokolenia.

W odróżnieniu od znaku towarowego oznaczenie geograficzne nie przysługuje jednej firmie, lecz grupie producentów, którzy działają zgodnie z określoną specyfikacją i spełniają wymagania wynikające z przepisów prawa.

PRZYKŁADY

Nowy unijny system ochrony oznaczeń geograficznych obejmuje wyroby rzemieślnicze i przemysłowe, których jakość, renoma lub inne cechy wynikają z ich pochodzenia geograficznego. Rejestracja zapewnia ochronę na całym obszarze Unii Europejskiej.

- **Produkt rzemieślniczy** to produkt wytworzony w całości ręcznie lub przy użyciu narzędzi ręcznych lub cyfrowych, lub przy użyciu środków mechanicznych, jeżeli wkład pracy ręcznej jest ważnym elementem produktu końcowego.
- **Produkt przemysłowy** oznacza produkt wytworzony w znormalizowany sposób, w tym w drodze produkcji seryjnej i przy użyciu maszyn.

W praktyce oznacza to, że ogromna gama produktów może korzystać z ochrony oznaczeń geograficznych. Ważne jest jednak, aby produkty spełniały następujące kryteria:

- produkt musi pochodzić z określonego miejsca, regionu lub kraju;
- określona jakość, renoma lub inna cecha charakterystyczna produktu w głównej mierze musi wynikać z tego pochodzenia geograficznego;
- oraz przynajmniej jeden etap produkcji musi odbywać się na określonym obszarze geograficznym.

Kategorie produktów objętych ochroną:

- szkło i kryształ,
- wyroby ceramiczne,
- artykuły odzieżowe,
- pozostałe wyroby tekstylne,
- biżuteria,
- meble,
- narzędzia,
- sztucce,
- artykuły metalowe,
- zegarki/zegary,
- instrumenty muzyczne,
- papier/tektura,
- inne.

Przykłady polskich produktów:

- *koronka koniakowska* – tradycyjne koronkarstwo ręczne z Beskidu Śląskiego,
- *bolesławiecka ceramika* – rozpoznawalna po charakterystycznych stempelkach,
- *szkło z Krosna* – cenione za jakość, przezroczystość i formę,
- *opolskie kraszanki* – pisanki zdobione naturalnymi barwnikami,
- *ćmielowska porcelana* – ręcznie zdobione figurki i zastawa,
- *zakopiańska stolarka artystyczna* – rzeźbione elementy z drewna,
- *strój łowicki* – tkaniny ludowe z centralnej Polski,
- *noże z Radzyna Podlaskiego* – lokalna tradycja metaloplastyki.

Przykłady z innych państw Unii:

- *Laguiole* (Francja) – tradycyjne noże i narzędzia,
- *Murano* (Włochy) – szkło artystyczne z Wenecji,
- *Alcobaça* (Portugalia) – ceramika ręcznie malowana,
- *Solingen* (Niemcy) – noże i ostrza o światowej renomie,
- *Witney blankets* (Wielka Brytania) – tradycyjne koce wełniane,
- *Liège waffles irons* (Belgia) – formy do wypieku gofrów,
- *Toledo swords* (Hiszpania) – ręcznie kute miecze i noże.

DLACZEGO WARTO CHRONIĆ OZNACZENIE GEOGRAFICZNE?

Rejestracja oznaczenia geograficznego to nie tylko forma ochrony nazwy, lecz przede wszystkim narzędzie wspierające rozwój lokalnej przedsiębiorczości, eksportu i promocji regionu.

Budowa marki regionalnej i krajowej

Ugruntowana renoma produktów pochodzących z określonych miejsc zwiększa ich rozpoznawalność w Polsce i za granicą.

Zwiększenie zaufania konsumentów

Zarejestrowane OG to gwarancja pochodzenia, jakości i autentyczności – potwierdzona przez władze publiczne.

Ochrona przed podróbkami i nieuczciwą konkurencją

Rejestracja pozwala przeciwdziałać nadużyciom, przywłaszczeniom i nieuprawnionemu używaniu chronionej nazwy.

Wsparcie dla lokalnej gospodarki i kultury

Ochrona OG przyczynia się do utrzymania tradycyjnych technik produkcji, rozwoju rzemiosła i promocji dziedzictwa kulturowego.

Dostęp do promocji i funduszy UE

Produkty zarejestrowane jako OG mogą korzystać z programów wsparcia, oznaczeń jakości i działań promocyjnych finansowanych ze środków unijnych.

MONITOROWANIE I OCHRONA PRAW Z REJESTRACJI

Oznaczenie geograficzne po rejestracji korzysta z ochrony prawnej na całym terytorium Unii Europejskiej – niezależnie od formy jego użycia.

Ochrona obejmuje m.in.:

- używanie oznaczenia przez podmioty nieuprawnione;
- tłumaczenia i transliteracje oznaczenia (np. „Koniakauer Spitze”);
- imitacje, skojarzenia oraz użycie z dodatkami typu „styl”, „rodzaj”, „typ”, nawet jeśli podano rzeczywiste pochodzenie produktu;
- działania mogące wprowadzać w błąd co do pochodzenia lub jakości produktu.

Egzekwowanie praw jest możliwe poprzez:

- postępowania administracyjne (np. sprzeciwy przed urzędami patentowymi, zawiadomienia o naruszeniu);
- postępowania sądowe w sprawach o naruszenie praw wyłącznych lub czyny nieuczciwej konkurencji;
- działania służb celnych i organów kontroli rynku (w przypadku importu podróbek spoza UE).

ZGŁASZANIE OZNACZENIA GEOGRAFICZNEGO

Oznaczenia geograficzne dla produktów rzemieślniczych i przemysłowych podlegają rejestracji na poziomie Unii Europejskiej, zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2023/2411.

Zgłoszenie oznaczenia geograficznego (OG) podlega ocenie w dwóch etapach: **na poziomie krajowym** (przed UPRP) oraz **na poziomie unijnym** (przed EUIPO). Na obu etapach możliwe jest wniesienie sprzeciwu lub uwag.

1. ETAP KRAJOWY – WERYFIKACJA PRZEZ UPRP

Wniosek o rejestrację OG należy złożyć elektronicznie do **Urzędu Patentowego RP**, który:

- przeprowadza **ocenę formalnoprawną i merytoryczną**,
- weryfikuje związek produktu z obszarem geograficznym,
- **wydaje formalną decyzję o spełnianiu przez zgłoszenie wymogów określonych w rozporządzeniu (UE) 2023/2411**,
- przekazuje kompletny wniosek do EUIPO za pośrednictwem GIportalu.

Sprzeciw na etapie krajowym:

Na poziomie krajowym zainteresowane strony mogą zgłaszać uwagi lub sprzeciw przed przekazaniem wniosku do EUIPO.

Sprzeciw musi być należycie uzasadniony i wskazywać konkretne podstawy:

- kolizja z wcześniejszym znakiem towarowym,

- brak związku produktu z pochodzeniem geograficznym,
- zagrożenie wprowadzeniem w błąd,
- nazwa stała się nazwą rodzajową,
- naruszenie porządku publicznego.

Po wniesieniu sprzeciwu UPRP:

- informuje wnioskodawcę o sprzeciwie,
- wyznacza terminy na wymianę argumentów i dowodów,
- umożliwia stronom zawarcie ugodowego rozstrzygnięcia (o ile obie wyrażą zgodę),
- rozstrzyga sprzeciw i wydaje decyzję o jego uwzględnieniu lub oddaleniu – w całości lub części,
- dopiero po zakończeniu postępowania i stwierdzeniu, że zgłoszenie spełnia wymogi rozporządzenia, przekazuje wniosek do EUIPO za pośrednictwem GIportalu.

2. ETAP UNIJNY – REJESTRACJA PRZEZ EUIPO

Po otrzymaniu wniosku od państwa członkowskiego EUIPO:

- dokonuje oceny formalnej i merytorycznej zgłoszenia,
- publikuje nazwę wniosku w Dzienniku Urzędowym UE,
- uruchamia 3-miesięczny termin na wniesienie sprzeciwu.

Sprzeciw na poziomie unijnym

W terminie 3 miesiące od publikacji sprzeciw mogą wnieść:

- inne państwa członkowskie,
- państwa trzecie,
- podmioty posiadające uzasadniony interes, w tym posiadacze wcześniejszych znaków towarowych, wzorów lub OG.

W przypadku braku sprzeciwu lub jego oddalenia EUIPO dokonuje rejestracji oznaczenia geograficznego. OG staje się wtedy chronione we wszystkich państwach UE.

WSKAZÓWKI DLA WNIOSKODAWCÓW

Planujesz zgłoszenie oznaczenia geograficznego dla produktu rzemieślniczego lub przemysłowego? Oto praktyczne porady, które mogą ułatwić przygotowanie kompletnego i skutecznego wniosku:

1. Przygotuj wniosek zgodnie z wymogami

- Skorzystaj z dostępnych szablonów (specyfikacja produktu, dokument jednolity)
- Zapoznaj się z przewodnikami krok po kroku

2. Zaangażuj lokalne środowisko

- Współpracuj z organizacjami producentów, muzeami, izbami rzemieślniczymi
- Zbierz dokumentację potwierdzającą związek produktu z terytorium (zdjęcia, publikacje, certyfikaty, świadectwa)

3. Zadbaj o argumentację i dowody

- Uzasadnij, że jakość lub renoma produktu wynikają z pochodzenia geograficznego
- Przedstaw historię i tradycję związaną z produktem (chronologia, techniki wytwarzania)

4. Pamiętaj o reprezentatywności

- Zgłaszającym powinna być grupa producentów, która rzeczywiście wytwarza produkt zgodnie ze specyfikacją

5. Rozważ działania promocyjne

- Po rejestracji OG może być wykorzystywane w promocji regionu, na targach, w materiałach turystycznych i eksportowych

DOKUMENTY NIEZBĘDNE DO ZGŁOSZENIA OZNACZENIA GEOGRAFICZNEGO

Zgłoszenie oznaczenia geograficznego dla produktu rzemieślniczego lub przemysłowego składa się w **formie elektronicznej** za pośrednictwem platformy **PUEUP** (Platforma Usług Elektronicznych Urzędu Patentowego RP). Formularz zgłoszeniowy udostępniany przez UPRP umożliwia jednocześnie opracowanie i załączenie wymaganych dokumentów, zgodnie z przepisami rozporządzenia (UE) 2023/2411.

- Wszystkie pola formularza zgłoszeniowego w PUEUP prowadzą użytkownika krok po kroku przez proces tworzenia wniosku, ułatwiając wprowadzenie wymaganych treści do specyfikacji produktu i dokumentu jednolitego zgodnie z obowiązującymi wzorami.
- Po zakończeniu etapu krajowego Urząd Patentowy RP przekazuje kompletne zgłoszenie do EUIPO za pośrednictwem systemu GIportal.

Aby wniosek został przyjęty do rozpoznania przez UPRP i przekazany do EUIPO, należy złożyć następujące dokumenty:

SPECYFIKACJA PRODUKTU jest dokumentem zawierającym szczegółowe warunki definiujące produkty, do których można się odnieść przy użyciu zarejestrowanej nazwy. Zarejestrowana nazwa może być używana wyłącznie na produktach zgodnych ze specyfikacją produktu. Dokument ten musi zawierać:

- nazwę, która ma być chroniona;
- rodzaj produktu i opis jego głównych cech fizycznych, technicznych lub innych, w tym, w razie potrzeby, surowców;
- określony geograficzny obszar produkcji;
- dowód, że produkt pochodzi z określonego obszaru geograficznego, w tym oświadczenie o etapach produkcji, które mają miejsce na tym obszarze;
- opis metody produkcji, a także wszelkie informacje dotyczące zasad pakowania i etykietowania;
- szczegóły określające związek między daną jakością, renomą lub innymi cechami produktu a obszarem geograficznym;
- inne wymogi ustanowione przez grupę producentów lub państwo członkowskie, pod warunkiem że są one obiektywne, niedyskryminujące i zgodne z prawem.

JEDNOLITY DOKUMENT jest podsumowaniem specyfikacji produktu. Dokument musi być zredagowany zgodnie z formatem określonym przez rozporządzenie UE 2023/2411 i musi zawierać:

- nazwę, która ma być chroniona jako OG;
- rodzaj produktu;
- opis produktu, w tym, w stosownych przypadkach, informacje dotyczące opakowania i etykietowania;

- definicję obszaru geograficznego;
- opis związku między produktem a określonym obszarem geograficznym.

DOKUMNETY TOWARZYSZĄCE:

- Pełnomocnictwo, jeśli zgłoszenia dokonuje pełnomocnik.
- Załączniki dokumentujące tradycję, historię, reputację (zdjęcia, certyfikaty, cytaty z publikacji).

OPIS PRODUKTU – należy podać główne cechy fizyczne, techniczne i inne właściwości produktu, w tym, w stosownych przypadkach, surowce. Opis powinien jednak koncentrować się na produkcie końcowym przy użyciu definicji i standardów powszechnie stosowanych dla tego produktu oraz poprzez podanie danych technicznych, które można sprawdzić. Produkt nie może być opisany w sposób ogólny, ale jego specyfika powinna wynikać z opisu. Opis ten nie powinien obejmować właściwości technicznych właściwych dla wszystkich produktów tego rodzaju ani obowiązkowych wymogów prawnych, które nie odróżniałyby produktu od innych produktów tego samego rodzaju. Opis musi być precyzyjny i używać terminów, które są wspólne dla profesjonalistów z tej samej kategorii produktów.

ETAP PRODUKCJI oznacza dowolny etap produkcji, w tym wytwarzanie, przetwarzanie, uzyskiwanie, ekstrakcję, cięcie lub przygotowanie, aż do momentu, w którym produkt ma postać przeznaczoną do wprowadzenia do obrotu. Co najmniej jeden z etapów produkcji musi odbywać się na określonym obszarze geograficznym.

OBSZAR GEOGRAFICZNY może odnosić się do konkretnego miejsca, regionu lub kraju. Jego definicja musi być zwięzła, precyzyjna i jednoznaczna, odnosząca się w miarę możliwości do granic fizycznych (rzeki, góry itp.), administracyjnych (prowincja, gmina itp.) lub innego rodzaju (współrzędne), pod warunkiem że są one w stanie wyznaczyć i zidentyfikować dany obszar. Dla ułatwienia w jednolitym dokumencie można umieścić mapę wyznaczonego obszaru geograficznego.

OPIS ZWIĄZKU między daną jakością, renomą lub innymi cechami produktu a jego pochodzeniem geograficznym jest podstawowym uzasadnieniem rejestracji nazwy jako OG. Nazwa odnosi się do konkretnego produktu, który ma nieodłączny związek ze swoim pochodzeniem geograficznym, a mianowicie jego jakość, reputacja lub inne cechy są zasadniczo związane z jego pochodzeniem geograficznym. Uzasad-

nienie związku powinno jasno określać jego podstawę, którą może być: dana jakość produktu, niektóre cechy produktu lub renoma produktu. Połączenie powyższych elementów jest również dozwolone, jeżeli jest wyraźnie określone. Wówczas uzasadnienie i opis związku muszą być spójne z dokonany wybozem.

OCHRONA DLA PRODUKTÓW SPOŻYWCZYCH

Produkty rolne, środki spożywcze oraz napoje alkoholowe (w tym wina i napoje spirytusowe) nie są chronione w systemie oznaczeń geograficznych dla produktów rzemieślniczych i przemysłowych ustanowionym rozporządzeniem (UE) 2023/2411.

Dla nich obowiązuje odrębne rozporządzenie: **Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012 z dnia 21 listopada 2012 r. w sprawie systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych.**

System ten obejmuje trzy odrębne oznaczenia:

chroniona nazwa pochodzenia (ChNP) – np. *karp zatorski*, *oscypek*, *bryndza podhalańska*;

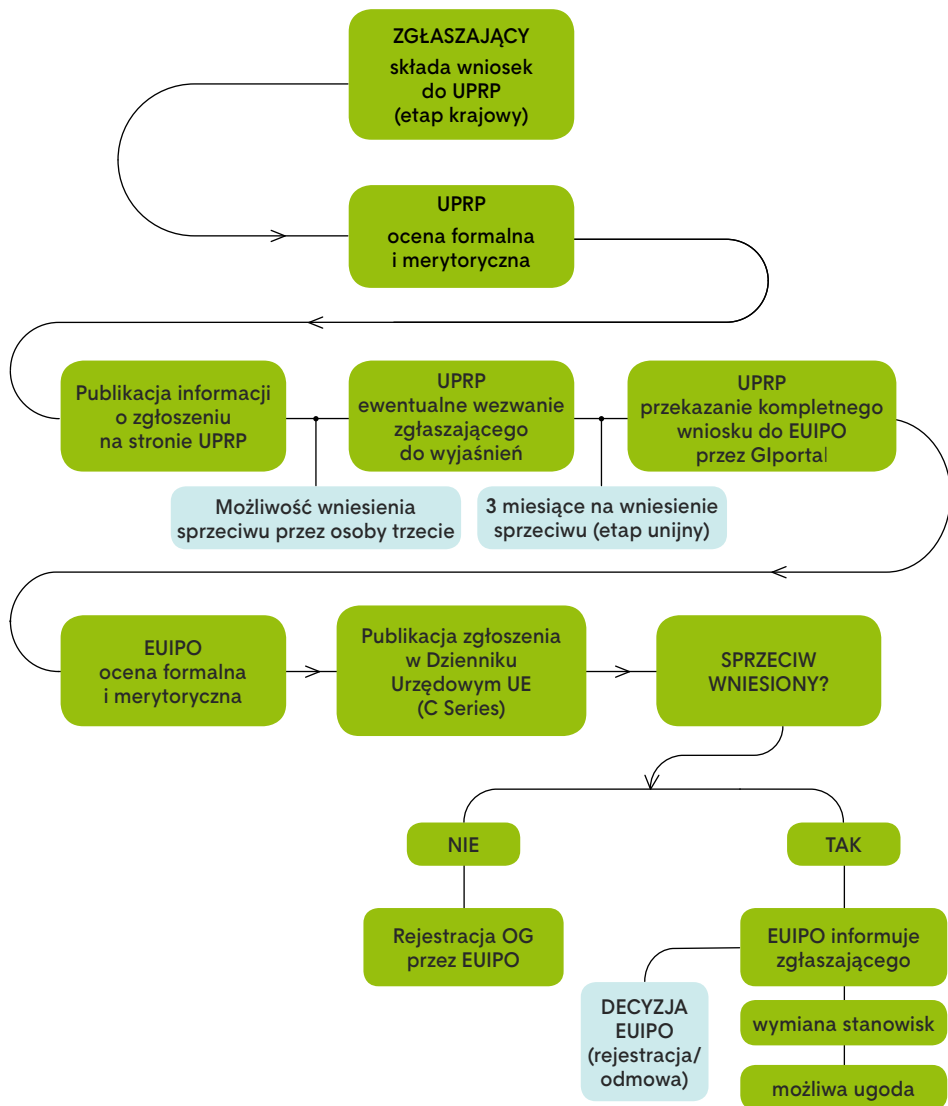
chronione oznaczenie geograficzne (ChOG) – np. *kiełbasa lisecka*, *czosnek galicyjski*, *chleb prądnicki*;

gwarantowana tradycyjna specjalność (GTS) – np. *olej rydzowy*, *pierekaczewnik*.

Rejestracja tych oznaczeń odbywa się w Polsce przez **Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi**, a na poziomie UE – przez Komisję Europejską.

Więcej informacji: www.gov.pl/rolnictwo

SCHEMAT DO OZNACZEŃ GEOGRAFICZNYCH
NA PRODUKTY PRZEMYSŁOWE I RZEMIEŚLNICZE

Opracowanie:
Blanka Bułacz-Kmieciak

Opracowanie graficzne:
Marek Sikorski
Ewelina Gonera

© Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2025

Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej
al. Niepodległości 188/192
00-950 Warszawa

Publikacja bezpłatna
ISBN: 978-83-68241-07-5

Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej
al. Niepodległości 188/192
00-950 Warszawa
Centrum Informacji o Ochronie Własności
Intelektualnej
– Infolinia: +48 22 579 05 55
Faks: 22 579 00 01
www.uprp.gov.pl

Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej jest centralnym organem administracji rządowej powołanym do udzielania praw wyłącznych na wynalazki, wzory użytkowe, wzory przemysłowe, znaki towarowe, oznaczenia geograficzne, topografie układów scalonych oraz do prowadzenia rejestrów udzielonych patentów, praw ochronnych i praw z rejestracji. Ponadto Urząd gromadzi i udostępnia dokumentację i literaturę patentową, a także promuje wiedzę z dziedziny własności przemysłowej.